

Správa o činnosti Sekcia pre dejiny knižnej kultúry SHS za obdobie 2006 - 2011 na XIII. Zjazde SHS v Prešove 26.4.2011

Sekcia pre dejiny knižnej kultúry SHS bola ustanovená v apríli roku 2001 v Smoleniciach a jej hlavným cieľom bolo vytvoriť vhodnú platformu pre výskum dejín knižnej kultúry v širšom slova zmysle. To znamená, že nenahradzuje systematický odborný teoretický či praktický aspekt výskumu knihy, popisu jej prípravy a vzniku, formy a obsahu, tlačiarenstva, problematiky cenzúry, knižného obchodu, ako aj knižníc súkromných a inštitucionálnych, ktorý prináleží pracoviskám knihovníckej profilácie na univerzitách alebo vybraným knižniciam na Slovensku s bohatým historickým knižným fondom. Skôr sa zameriava na organizovanie interdisciplinárnych podujatí, ktoré sa venujú určitému regiónu en bloc, alebo sa vyberie niektorá významná osobnosť alebo zaujímavá téma, ktorá sa reflektuje v knižkách alebo knižniciach na Slovensku. Tieto semináre, ktorých tradícia siaha do roku 1974, pripravuje každoročne sekcia v spolupráci s Komisiou pre historické knižné fondy Spolku slovenských knihovníkov, pričom nosným organizátorom je Národný bibliografický ústav Slovenskej národnej knižnice v Martine a Historický ústav SAV v Bratislave; k nim sa niekedy pripájajú domáce inštitúcie – knižnice, archívy a múzeá. Podujatia sa zvyknú konať za účasti 50-60 záujemcov, sporadicky z územia Čiech, Maďarska, ale aj z Poľska alebo Rakúska. Odzneje na nich cca 30 až 35 prednášok.

V uplynulom období pripravila sekcia tieto semináre:

- o Dejiny knižnej kultúry Liptova. Liptovský Ján, 21. – 23. XI. 2006,
- o Dejiny knižnej kultúry Košíc a okolia. Košice, 13. – 15. XI. 2007,
- o Balneografia v dejinách knižnej kultúry Slovenska. Trenčianske Teplice 10. – 12. XI. 2008,
- o Dejiny knižnej kultúry Novohradu. Lučenec, 12. – 14. X. 2009,
- o Dejiny knižnej kultúry Trenčianskej stolice s prihliadnutím na lekársku problematiku. Púchov, 8. – 10. XI. 2010.

Tradične boli zamerané na určité mesto, región a výskum staršieho písomníctva a kníhtlačiarstva v nich, konkrétne však k Liptovu, Košiciam, Novohradu a Púchovu.

Roku 2008 bola po prvýkrát stanovená ako hlavná téma seminára balneografia a roku 2010 lekárstvo i liečiteľstvo. V prvom prípade bol monotematický seminár k dejinám kúpeľníctva a výskumu termálnych a minerálnych prameňov na Slovensku, v druhom prípade sa hľadali súvislosti, ako sa liečiteľstvo, v každej dobe prioritný fenomén, premietol v tlačených i rukopisných knihách a archívnych materiáloch v minulosti vo vzťahu k Slovensku. Z rozličných aspektov historika, knihovníka alebo filológa sa predstavovali lekári, choroby, ale aj knižné diela a knižnice s danou problematikou. Okrem toho treba vyzdvihnúť dve medzinárodné konferencie v Smoleniciach a Bratislave. V centre prvej stála švajčiarska kniha: *Orbis Helveticorum* – švajčiarska kniha a jej stredoeurópsky svet. Smolenice, 24. – 26. 2007, a druhej *exlibris* a *supralibros*: *Der Weg des Buches*. *Exlibris und Supralibros als Forschungsdesiderat*. Bratislava, 29. – 30. IX. 2009.

Spomienkový charakter mal blok seminára z Trenčianskej stolice pripomínajúci si 300. ročné jubileum narodenia významnej osobnosti Samuela Tešedíka pochádzajúceho z Púchova (2010) a seminár v Trnovci pri Holíči venovaný Imrichovi Kotvanovi (1910 – 1984). I. Kotvan sa zaoberal štúdiom bernolákovcov v oblasti národného obrodovania a výskumom inkunábulistiky a považuje sa za zakladateľa oboch vedeckých disciplín na Slovensku: *Prínos Imricha Kotvana v oblasti kultúrnej histórie*. Trnovec, 14. V. 2010.

Na jeseň tohto roku sa sekcia podieľa na príprave tradičného seminára k dejinám knižnej kultúry: Odraz českých a slovenských vzťahov v staršej knižnej tvorbe. Bratislava, 21. – 23. XI. 2011 a medzinárodnej konferencie: Ján Jessenius-Jesenský. (Slováci na panovníckych dvoroch). Martin, 13. – 14. IX. 2011, kde si pripomenieme významného humanistu, lekára a vedca s rodinnými väzbami k územia Slovenska, ktorý sa angažoval aj politicky a bol roku 1621 v Prahe popravený.

Príspevky zo seminárov venovaných dejinám knižnej kultúry tvoria hlavnú náplň periodika Kniha. Zborník o problémoch a dejinách knižnej kultúry, ktorý vydáva Slovenská národná knižnica v Martine(1). Väčšinou sa dotýkali viacerých vedných disciplín smerujúcich ku knižnej kultúre v minulosti, vychádzajú zo širšieho historického obdobia. Nechýbali rozličné analýzy kníh z viacerých aspektov – literárnovedného, jazykovedného, umenovedného, alebo sa referovalo o ich reštaurovaní či o najnovších trendoch v oblasti záchrany a reštaurovania knižných fondov. Niektoré príspevky sa zaoberali významnými osobnosťami. Všetky príspevky sú z rozličných hľadísk prínosom predovšetkým pre výskum dejín knižnej kultúry na Slovensku.

Okrem toho vyšla súborná monografia pri príležitosti storočnice Imricha Kotvana(2) a v tlači je v nemeckej verzii monografia o švajčiarskej knihe(3). V nej sa načrtáva bohatstvo námetov švajčiarsko-slovenských vzťahov na podklade knižnej kultúry v širšom časovom období novoveku, ktoré zabieha do rozličných vedných disciplín. Zároveň sa tu poukazuje na perspektívy ďalšieho výskumného smerovania.

Na záver si dovoľujem poďakovať sa za spoluprácu všetkým členom sekcie, predovšetkým kolegyniam zo Slovenskej národnej knižnice v Martine PhDr. Kláre Komorovej, PhDr., PhDr. Miroslave Domovej a PhDr. Mgr. Helene Saktorovej, PhDr.

V Bratislave 25.4.2011

PhDr. Eva Frimmová, PhDr.
predsedkyňa sekcie

(1) Zo seminárov uvedeného obdobia vyšli nasledovné čísla, ktorých zostavovateľkou je Miroslava Domová: Kniha 2006. Zborník o problémoch a dejinách knižnej kultúry. Martin : SNK, 2006. 275 s. ISBN 80-89023-81-9, ISSN 1336-5436; Kniha 2007. Zborník..., 2007. 360 s. ISBN 978-80-89023-97-4; Kniha 2008. Zborník..., 2008. 444 s. ISBN 978-80-89301-22-5; Kniha 2009. Zborník..., 2009. 388 s. ISBN 978-80-89301-38-6; Kniha 2010. Zborník..., 2010. 288 s. ISBN 978-80-89301-60-7; Kniha 2011. Zborník..., 2011. 448 s. ISBN 978-80-89301-79-9.

(2) FRIMMOVÁ a kol. Prínos Imricha Kotvana do oblasti kultúrnej histórie. Bratislava : HÚ SAV, 2010. 379 s. ISBN 978-80-970506-7-2.

(3) BERNHARD, Jan Andrea – ČIČAJ, Viliam. Orbis Helveticorum. Das Schweizer Buch und seine mitteleuropäische Welt. Bratislava : HÚ SAV, 2011. 340 s. ISBN 978-80-970648-2-2.